

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΟΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ
1929

Ε.Υ.Δ. Μ.Ε.Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΣΥΜΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

ΥΠΟ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ Ζ. ΣΟΥΡΛΑ

Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Ἰωαννίνων.

Α΄.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΠΛΑΝΑΙ ΤΟΥ ΡΟΥQUEVILLE

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Βορειοανατολικῶς τῶν Ἰωαννίνων καὶ εἰς ἀπόστασιν ἑβδομήκοντα καὶ ἑνὸς χιλιομ. ἀπὸ τούτων κεῖται ἡ πόλις καὶ ἡ ἐπαρχία Κονίτσης ἁποτελουμένη ἐκ 36 χωρίων².

Ὁ Γάλλος λόγιος Rouqueville³ παραμείνας ὡς πρόξενος ἐν Ἰωαννίνοις πλησίον τῆς αὐλῆς τοῦ Ἀλῆ - πασσᾶ ἀπὸ τοῦ 1805—1812 ἠσχολήθη εὐρύτατα μὲ τὰ Ἠπειρωτικὰ πράγματα, ἐγνώρισε λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὸν βίον καὶ τὴν αὐλὴν τοῦ φαλαρίδος τῆς Ἠλείρου Ἀλῆ - πασσᾶ⁴, ἀφιέρωσε δὲ μεταξὺ ἄλλων εἰς τὸ ἐξάτομον σύγγραμμα αὐτοῦ, ὅπερ ἐπέ-

¹) Πρὸβλ. Περὶ Κονίτσης :

α') Rouqueville, Voyage dans la Grèce. Τόμ. 1 σελ. 174, ἐφεξῆς.

β') Μελετίου, Γεωγραφία. Ἐκδοθεῖσα ὑπὸ Ἀνθίμου Γαζῆ. Τόμ. 2, Βενετία 1807. σελ. 283—284.

γ') Ἀθανασίου Σταγειρίτου, Ἠπειρωτικά. Βιέννη 1819 σελ. 32 καὶ 383, Τόμ. I.

δ') Κ. Μ. Κούμα, Γεωγραφία. Βιέννη 1839, σελ. 146.

ε') Ἄντ. Μηλιαράκη, Νεοελληνικὴ Γεωγραφικὴ φιλολογία. Ἀθήναι 1889.

ς') Nilson, Studien zur Geschichte des alten Epirus. Lund. 1909.

ζ') Lambertz - Maximilian, Zwischen Drin und Vojussa. Wien 1922.

η') Philippson, Reisen und Forschungen in Nordgriechenland. Zeitschr. f. Ges. f. Erdk. Band. XXX—XXXII, 1895.

θ') Pauly - Wissowa, V, 2, p. 2718 ff. von Philippson.

ι') Alfred Philippson, Thessalien und Epirus. Berlin 1897.

ια') Klotzsch, Epirotische Geschichte bis zum Jahre 280. v. Chr. Berlin 1911,

ιβ') Schmidt, Epirotica. Marburg 1894.

ιγ') Eduard Meyer, Geschichte d. alt. II, σελ. 57.

ιδ') Beloch, Griechische Geschichte, I, σελ. 38.

ιε') I. Λαμπρίδου, Περὶ τῶν ἐν Ἠλείρῳ ἀγαθοεργημάτων 1880.

²) Ἡ σημερινὴ διαίρεσις ἔχει ὑπαγάγει εἰς τὴν Ὑποδιαικίαν Κονίτσης 46 χωρία.

³) Πρὸβλ. La grande Encyclopédie. Τόμ. 27 σελ. 513.

⁴) Πρὸβλ. Π. Ἀραβαντινοῦ, Ἱστορία τοῦ Ἀλῆ - πασσᾶ. Ἐκδ. 1895 σελ. 167—182.

γραψε «Voyage dans la Grèce», καὶ ἀρκετὰς σελίδας¹ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς πόλεως Κονίτσης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὡς καὶ περὶ τῆς τοπογραφίας καὶ ἐθνογραφίας τῆς ἐπαρχίας ὁλοκλήρου τὴν ὁποίαν ἐπεσκέφθη αὐτοπροσώπως.

Δυστυχῶς ὅμως εἰς τὴν περιγραφὴν ἐκείνην πολλὰί πλάναι καὶ ἀνακρίβειαι ὑπάρχουν ἐγκατεσπαρμέναι. Ἐκτὸς τῶν γλωσσολογικῶν καὶ ἱστορικῶν θεωριῶν τοῦ Ρουκεβίλλε περὶ τῆς ὀνομασίας τοῦ παραρρέοντος τὴν πόλιν τῆς Κονίτσης ποταμοῦ Ἄφου² καὶ αἱ περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ταύτης τῆς πόλεως Κονίτσης ἐτυμολογίαι καὶ εἰκασίαι τοῦ δὲν ὕστερουσιν εἰς δόξαν τολμηρῶν ὑποθέσεων καὶ συνδυασμῶν.

Πλὴν τούτων ὅμως καὶ πλάναι ἐθνογραφικὰ καὶ πραγματικὰ οὐκ ὀλίγα ὑπάρχουν ἐν τῇ περιγραφῇ ἐκείνῃ, ὥστε πολὺ δικαίως δύναται τις ἀντικειμενικῶς διεξερχόμενος τὰ κατὰ τὸν Ρουκεβίλλε νὰ διερωτηθῇ εἰς τὸ χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα τοῦ ἔργου τοῦ εὐφραντάστου καὶ φιλέλληνος ἐκείνου Γάλλου λογίου καὶ ἱατροῦ εἶναι ἡ πραγματικὴ ἱστορικὴ ἀποψις καὶ ἀλήθεια ἢ αἱ πλάναι καὶ αἱ ἀνακρίβειαι.

Παρ' ὅλα ὅμως ταῦτα ἀνεγνώσθη καὶ ἀναγινώσκειται ἀπλήστως ὑπὸ τε τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων ἰδίᾳ, καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ἡ μοναδικὴ πηγὴ καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν βοήθημα διὰ τὴν μελέτην τῶν Ἑπειρωτικῶν πραγμάτων.

Οὐδεὶς³ δὲ μέχρι τοῦδε, καθόσον ἡμεῖς τοῦλάχιστον γνωρίζομεν, κατέρριψε τὰς πλάνας του, οὐδεὶς ἠσχολήθη συστηματικῶς μὲ τὰς πολυειδεῖς ἀνακριθείας του.

¹) Πρὸβλ. Rouqueville, Voyage en Grèce, Τόμ. I, σελ. 167—182.

²) Πρὸβλ. Rouqueville Voyage en Grèce Τόμ. I σελ. 36, 167, 195, III σελ. 68, 80, IV σελ. 14, V σελ. 375—376. Ἐπίσης ἐκτενεῖς πληροφορίες περὶ Ἄφου.

α') Ἀθ. Σταγειρίτου, Ἑπειρωτικά σελ. 15, 16, 30, 388.

β') Palmer, Graeciae antiquae descriptio, Τόμ. I κεφ. XXVI σελ. 140—149.

Ὁ Palmer ἐνταῦθα ἀναφέρει καὶ παραθέτει καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ χωρία καὶ τὰς περὶ Ἄφου περιγραφὰς Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων, ἧτοι: Στράβωνος, Σκύλακος, Λυκόφρονος, Πολυβίου, Πλουτάρχου, Πausανίου, Δίωνος, Πτολεμαίου, Πλινίου, Βαλερίου, Μαξίμου, Λιβίου, Φλώρου, Ὀβιδίου κ.τ.λ.

³) Ἐκ τῶν ξένων ἐπίκρισιν δομεῖαν τοῦ ἔργου τοῦ Rouqueville πρὸβλ. παρὰ Letrone, Journal des savants. Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον 1928.

Πρὸβλ. ὡσαύτως: Grande Encyclopédie. Τόμ. 27, σελ. 513. «Rouqueville a laissé des ouvrages qui sont plutôt des travaux de vulgarisation que de véritables écrits originaux et scientifiques», δηλαδή «ὁ Rouqueville ὑπῆρξε συγγραφεὺς ἔργων ἅτινα εἶναι μᾶλλον ἐκλαϊκευμένα συγγραφαὶ παρὰ ἀληθεῖς πρωτότυποι καὶ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι».

Ἐκ τῶν ἡμετέρων λογίων ἐξαίρεσιν, δύναται τις εἰπεῖν, ἀποτελοῦν οἱ σποραδικοὶ ὑπαινιγμοὶ τοῦ Μ. Πρωτ. τῶν Πατριαρχείων καὶ νῦν Μητροπολίτου Παραμυθίας, Πάργας καὶ Φιλιατῶν Ἀθηναγόρα εἰς τὰς διαφόρους περὶ Ἑπειρωτικῶν πραγμάτων ἀξιοσυστάτους καὶ ἐπιστημονικὰς ἱστορικὰς μελέτας καὶ μονογραφίας του.

Ἡ ἡμετέρα συνεπῶς ἀπόπειρα, ἂν καὶ μερικῆς φύσεως καὶ ἐπὶ ἐνὸς περιόπου σημείου ἐντοπισμένη, ἀποτελεῖ ἀπαρχὴν ἐκφράσεως ἀπειραρίθμων δισταγμῶν πρὸς τὸ ὅλον τῆς κατὰ τὸν Rouqueville διατυπώσεως τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας καὶ εἶναι ἐπὶ πλέον μία ἐμπράγματος προσπάθεια πρὸς ἀποκάθαρσιν ὅλων τῶν ἐσφαλμένων σημείων συγγραφέως, ὅστις ἀπλήστως ἀνεγνώσθη ὑπὸ τε τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων καὶ ὅστις ἐχρησίμευσε καὶ χρησιμεύει ἀκόμη καὶ σήμερον ἐν πολλοῖς ὡς πηγὴ καὶ βοήθημα διὰ τὰ Ἑπειρωτικὰ ἐν γένει πράγματα.

Ὡς πρὸς τὸ τοπογραφικὸν μέρος τῆς Ἑπαρχίας Κονίτσης ὁ Rouqueville ἀσχολεῖται εἰς τὴν περιγραφὴν του μὲ τὸ ἐξαιρετικῶς ἀνώμαλον, ὅπερ παρουσιάζει τὸ ἔδαφος σχηματίζον πολλαχοῦ στενωπούς, κλεισούρας, χαράδρας καὶ δυσπαρακολουθήτους κατ' αὐτὸν διακλαδώσεις ὀρέων.

Εἰδικῶς περὶ τῶν στενωπῶν, ἃς παραρρέει ὁ Ἄψος, παρατηρεῖ¹ ὅτι οἱ πρὸ τοῦ Τίτου Λιβίου γεωγράφοι καὶ ἱστορικοὶ οἱ ἐπιχειρήσαντες νὰ γράψωσι κάτι τι περὶ τοῦ μέρους τούτου τῆς Ἠπείρου ἐπλανήθησαν καὶ ἐφαντασιοκόπησαν, ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον νὰ ὑπαγάγωσιν ὑπὸ τι γεωγραφικὸν σύνολον τὰς χαράδρας ἐκείνας ἃς κατέτασσαν ὁτὲ μὲν εἰς τὴν Χαονίαν, ὁτὲ δὲ εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, ἐφόσον δὲν εἶχον ἴδει ταύτας ἐκ τοῦ σύνεγγυς.

Ἐπρεπε λοιπὸν — παρατηρεῖ ὁ Rouqueville — νὰ παρακολουθήσωσι καὶ σπουδάσωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν ροῦν τῶν διαφόρων ποταμῶν, τὰς πηγὰς των, τὴν ἔκτασίν των καὶ τὴν διακλάδωσιν τῶν ὀρέων διὰ νὰ ῥίψωσι κάποιον φῶς ἐπὶ τοῦ χάους τῶν ὀνομάτων τῶν τοποθεσιῶν καὶ τῶν ἰδιαιτέρων κορυφογραμμῶν τοῦ Πίνδου².

Περὶ τῆς πόλεως Κονίτσης δοξάζει ὁ εὐφάνταστος Γαλάτης ἱστορικὸς ὅτι ἦτο ἀρχαία πόλις τῆς Ἠπείρου συμπεραίνων τὸ τοιοῦτον καὶ ἐκ τῆς ὑπάρξεως λειψάνων Πελασγικῆς δῆθεν ἀκροπόλεως ΒΑ. τῆς σημερινῆς πόλεως Κονίτσης.

Ποία ἦτο ὁ μὴ ἄρχικὴ αὐτῆς ὀνομασία;

Μήπως Ἐκατόμπεδον³ ὅπως ἀναφέρει ὁ Πτολεμαῖος;

Τὸ πρᾶγμα εἶναι πιθανὸν χωρὶς νὰ ἐπιβεβαιουῦται οὐδαμῶθεν.

Ἡ νεωτέρα ὀνομασία τῆς πόλεως εἶναι πάντως Σκυθοσλαβικὴ καθόσον παρόμοια ὀνόματα Σλαβικὰ ἀποδίδονται ὑπὸ τῶν Σλαύων εἰς ὅλας

¹) Πρὸβλ. Rouqueville, Voyage en Grèce τόμ. I. σελ. 167 καὶ ἐφεξῆς.

²) Πρὸβλ. πληρεστέρας τοπογραφικὰς καὶ ἱστορικὰς πληροφορίας περὶ Πίνδου :

α') Δ. Εὐαγγελίδου, Ἡ Βόρειος Ἠπειρος σελ. 17 καὶ 25. β') Ἀθανασίου Σταγειρίτου, Ἑπειρωτικὰ σελ. 11, 312, 369 καὶ 382. γ') Palmer, Graeciae antiquae descriptio, Cap. XVII σελ. 105, δ') Rouqueville, Voyage en Grèce I τόμ., σελ. 72 καὶ 76. Ὡσαύτως II τόμ., σελ. 36, 56—57, 178, 183, 245—259 κτλ.

³) Πρὸβλ. Ἀθαν. Σταγειρίτου, Ἑπειρωτικὰ σελ. 23.

τὰς πόλεις τὰς κειμένας εἰς τὰς στενωπούς, τὰς καλουμένας κλεισωρίας ἢ κλεισούρας ¹.

Τοιαύτη κλεισώρια ὑπάρχει ὄντως ἡ ΒΑ. τῆς Κονίτσης τοποθεσία ἔνθα τὸ σημερινὸν χωρίον Πεκλάρι, καλεῖται δὲ μέχρι σήμερον κλεισούρα ², εἶναι δὲ τῷ ὄντι ἡ στενωπὸς αὕτη πραγματικὴ κλεισούρα.

Ἡ γνώμη τοῦ Palmer ³ ὅτι ἡ λέξις Κόνιτσα ⁴ εἶναι Σλαυϊκὴ εἶναι πιθανωτάτη ἐνισχυομένη καὶ ἐκ τῆς ὑπάρξεως πληθύος ἑτέρων τοπωνυμικῶν ὀνομάτων τῆς αὐτῆς κατηγορίας (Δεπαλίτσα, Ὀστανίτσα, Τοπόλιτσα κ.τ.λ.).

Ἄλλως τε δὲν δυνάμεθα νὰ παρίδωμεν ὅτι καὶ ἱστορικῶς ἐξεταζομένου τοῦ πράγματος τὰ μόνα λείψανα ἅτινα κατὰ τὴν μακροαῖωνα Σλαυϊκὴν κατάκτησιν παρέμειναν ὡς τεκμήρια τῆς διαβάσεως τῶν Σλαύων (δεδομένου ὅτι ἠλλεῖπει πολιτισμοῦ ὑπερτέρου δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη καὶ βαθυτέραν ἐπίδρασιν ἢ Σλαυϊκὴ ἐκείνη κατάκτησις καὶ ἐπίδρομῆ ⁵) ἦσαν τοπωνυμικά τινα ὀνόματα πόλεων, χωρίων καὶ οὐδὲν πλέον.

Ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Κονίτσης κατὰ ἀρκετὰς ἑκατοντάδας περισώζονται τοιαῦτα Σλαυϊκὰ τοπωνυμικά ὀνόματα.

Τοσαῦτα περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως Κονίτσης.

Κατὰ τὸν Rouqueville πιθανωτέρα εἶναι ἡ γνώμη καθ' ἣν δέον ἐν τῷ ὀνόματι τῆς πόλεως «Κόνιτσα» νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν πόλιν Γλαβινίτσαν πρωτεύουσαν τῆς μεσημβρινῆς Ἰλλυρίας τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἡ Ἄννα ἢ Κομνηνὴ εἰς τὸ III, V καὶ XIII βιβλίον τῆς ἱστορίας της ⁶.

Τὸ ὅτι ὁμοίως ἡ Ἰλλ. πόλις Γλαβινίτσα οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τὴν

¹) Πρβλ. Palmer, Graeciae antiquae descriptio I, σελ. 36. «Bulgari qui nomina nova imposuerunt urbes in angustias sitas habuerunt Mitrowitza, Cognitza etc.». Τὸ χωρίον τοῦ Palmer ἀναφέρει ὁ Rouqueville ἐν σελ. 16 I, τόμ. Voyage en Grèce· πρβλ. ὡσαύτως σωζόμενα τοπωνυμικά ὀνόματα χωρίων καὶ θέσεων τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης: Δεπαλίτσα, Ὀστανίτσα κτλ. Ἐπίσης Τοπόλιτσα.

²) Μέχρι σήμερον σώζεται εἰς τὸ στόμα τῶν ταξειδιωτῶν καὶ ἰδία τῶν ἀγωγέων ἡ φράσις «θὰ πᾶμε ἀπὸ τὴν Κλεισούρα ἢ ἀπὸ τὴν Πλάκα».

³) Πρβλ. Palmer, Graeciae antiquae descriptio, βιβλ. I. σελ. 36.

⁴) Πρβλ. α') Hans Krahe, «Die alten Balkanillyrischen geographischen Namen: Auf Grund von Autoren und Schiften. Heidelberg 1925. β') Sufflay Milan V., Städte und Burgen Albaniens hauptsächlich während des Mittelalters. Wien 1924. γ') Jokl-Norbert, Linguistisch-Kulturhistorische Untersuchungen in dem Bereiche des Albanischen. Berlin 1923.

⁵) Πρβλ. Κωνστ. Παπαρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τόμ. IV, σελ. 244 καὶ ἐφεξῆς. Ὡσαύτως περὶ τῶν Σλαυϊκῶν ἐπιδρῶν ἐν Ἰπείρῳ πρβλ. Δ. Εὐαγγελίδου, Ἡ Βόρειος Ἰπείρος σελ. 41 καὶ 54.

⁶) Πρβλ. Ἄννης Κομνηνῆς Ἀλεξιάς βιβλ. III, IV, XIII ἐκδ. Βενετίας· ἐπίσης Κων. Παπαρ. Ἱστορ. Ἑλλ. Ἔθνους. Τόμ. IV σελ. 437, ἐφεξῆς.

Κόνιτσαν, περὶ αὐτοῦ οὐδεὶς ὁ ἀμφιβάλλων, ὁ μόνος δὲ ἴσως πιστεύων εἶναι ὁ εὐφάνταστος Γαλάτης ἱατρός.

Ἐλθωμεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν γενικωτέρων ἀπὸ τε ἱστορικῆς καὶ ἐθνογραφικῆς ἀπόψεως τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης, ἐκθέτοντες μὲν τὰ ὑπὸ τοῦ Rouqueville δοξαζόμενα, ἀνατρέποντες δὲ καὶ ἐξηγοῦντες συμπληρωματικῶς τὰς πλάνας καὶ τερατολογίας τούτου ἐν πολλοῖς σημείοις.

Ὁ Rouqueville διέδραμεν ὀλόκληρον σχεδὸν τὴν ἐπαρχίαν Κονίτσης. Περιγράφων δὲ τὰς ἐντυπώσεις τοῦ ταξειδίου του ἐκεῖνου ἀνὰ τὰ χωρία τοῦ ὄφειοειδοῦς Σαρανταπόρου (παραποτάμου τοῦ Ἀφίου) ἀναγνωρίζει ὅτι εὐρίσκεται ἐπὶ ἐδάφους τὰ μάλιστα ἐνδιαφέροντος καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ λησμονήσῃ τὰς μεγάλας λεπτομερείας, δι' ὧν δύναται τις νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰς τῶν Ρωμαϊκῶν λεγεῶνων διαδρομὰς ἐναντίον τῶν τελευταίων βασιλέων τῆς Μακεδονίας καὶ εἰδικῶς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Φλαμινίου κατὰ τοῦ Φιλίππου.

Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ μερικῶν λυρικῶν καὶ ποιητικῶν ἀποστροφῶν διὰ τὴν ἱστορικὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων, ὁ πανύψηλος Σμόλικας ὅστις προβάλλει ἔμπροσθέν του, τὸ μεγαλοπρεπῶς ἄγριον τῆς φύσεως, ἡ ἀτελεύτητος σειρὰ τῶν χαραδρῶν καὶ βουνοσειρῶν καὶ αἱ ποικίλαι διακλαδώσεις τῆς Πίνδου καὶ ἰδίως τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Γράμμου, διαγράφουν ἐν τῇ φαντασίᾳ του τὴν ὅλην εἰκόνα τῆς ἐπαρχίας, ἣν ἀναγνωρίζει ὡς ἐκ τοῦ ἀγόνου τοῦ ἐδάφους, τῆς ἐλλείψεως ἐρειπίων καὶ σημαινουσῶν ἄλλοτε πόλεων ¹, ὡς τὴν χώραν τῶν ἀρχαίων Ἀτιντάνων ², ἀρχαίου δηλονότι νομαδικοῦ Ἑπειρωτικοῦ φύλου, ὧν κύριον διακριτικὸν ἢ βαρβαρότητος καὶ ἡ πρωτογενῆς κατάστασις.

Παραθέτει δὲ πρὸς ἐπιβεβαίωσιν καὶ τὸ σχετικὸν χωρίον τοῦ Τίτου Λιβίου ἔχον ὡς ἑξῆς.

«Frigida haec omnis regio duraque cultu et aspera plaga est: cultorum quoque ingenia terrae similia habet. Ferociores eos et accolae barbari faciunt, nunc bella exercentes nunc in paci miscentes ritus suos» ³.

¹) Πρὸβλ. Δ. Εὐαγγελίδου, Ἡ Βόρειος Ἑπειρος σελ. 40. «... Τὰ μέρη ταῦτα ὄρεινά καὶ τραχεῖα εἶναι φύσει ὄχυρά καὶ ἐπομένως οὐδεμίαν εἶχον ἀνάγκην τειχῶν, μὴ προοδεύσαντα δὲ εἰς τὸν πολιτισμὸν ἐξηκολούθουν καθ' ἅπασαν τὴν ἀρχαιότητα νὰ ζῶσι κατὰ κόμας τῶν ὁποίων οὐδὲν λειψανόν ἦτο δυνατόν νὰ περισωθῇ».

²) Πρὸβλ. Ἀθαν. Σταγειρίτου, Ἑπειρωτικά σελ. 28. Δ. Εὐαγγελίδου, Ἡ Βόρειος Ἑπειρος σελ. 25. Ὡσαύτως πρὸβλ. γενικὰ περὶ τῶν Ἑπειρωτικῶν ἐν γένει φύλων, τῶν σχέσεων τούτων πρὸς ἀλλήλα καὶ τῶν μερῶν ἅτινα κατέχουν: α') Δ. Εὐαγγελίδου, Ἡ Βόρειος Ἑπειρος σελ. 27. β') Ἀθαν. Σταγειρίτου, Ἑπειρωτικά σελ. 74. γ') Γ. Δ. Χατζῆ (Πελλερέν), Τὸ Μυστικὸν τοῦ Κάστρου. (Ἡ ὀνομασία τῆς πόλεως Γυάννινα) ἔφημερ. Ἑπειρος, ἀριθμὸς 2037 καὶ ἐφεξῆς.

³) Πρὸβλ. Rouqueville, Voyage en Grèce σελ. 167--182, Τομ. I (Livius Libr. LIV. σ. 30).

Προκειμένου περὶ τῶν διαφόρων Ἑπειρωτικῶν φύλων ὡς καὶ τῆς ἀκριβοῦς τούτων κατοικίας αἱ γνῶμαι καὶ αἱ πληροφορίες τῶν διαφόρων συγγραφέων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων εἶναι ἀντιφατικαὶ ἀλληλοσυγκρουόμεναι.

Συνεπῶς καὶ περὶ τῶν Ἀτιντάνων δὲν δυνάμεθα πειστικῶς νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι κατέκουν ἀκριβῶς ἐν τῇ σημερινῇ ἐπαρχίᾳ Κονίτσης ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Rouquenneville ἢ ἀλλαχοῦ.

Πολὺ ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ φίλτατος κ. Γ. Δ. Χατζῆς, ὅτι «προκειμένου περὶ Ἑπειρωτικῶν φύλων καὶ τοποθετήσεως ἀρχαίων Ἑπειρωτικῶν πόλεων ἢ ἄλλων Ἑπειρωτικῶν εἰδήσεων οὐδέν, παρ' ὅλους τοὺς τόμους τῶν γραφέντων, εἶναι θετικὸν καὶ καθωρισμένον καὶ λελυμένον, ἀλλὰ ὅλαι αἱ πληροφορίες εἶναι ἀμφίβολοι καὶ χεῖρουν τῆς βασάνου πολυμερεστερᾶς μελέτης».

Καὶ ἀλλαχοῦ² προσθέτει τὰ ἑξῆς: «Τοποθετοῦνται τὰ Ἑπειρωτικὰ φύλα, ἐνῶ κανεὶς συγγραφεὺς δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸν ἄλλον, οὔτε πόσα ἦσαν τὸν ἀριθμὸν, οὔτε ποῦ εἶχον τὴν ἔδραν των, καὶ αἱ πόλεις δὲ κατὰ συμπερασμὸν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντελῶς φαντασιώδη καὶ ἀντιμαχόμενον πρὸς ἄλλας ὑποθέσεις τοπογραφοῦνται, καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ ὄρη ὡσαύτως καὶ αἱ ὀνομασίαι ἐπὶ τῇ βάσει ἐνδείξεων, εἰκασιῶν καὶ πληροφοριῶν τοῦ Ὀμηρικοῦ καταλόγου Στράβωνος, Θουκιδίδου, χωρίων τῶν τραγικῶν ἢ ἐπικῶν ποιητῶν κ.τ.λ., ἐνῶ μία ἐπισταμένη μελέτη καὶ σύγκρισις ὅλων αὐτῶν τῶν πηγῶν κατ' ἀντιπαράστασιν καὶ ἀντιπαραβολὴν τρόπον τινὰ πληροῖ τὸν μελετητὴν ἀθυμίας. Διότι ὅλα ἀντιμάχονται πρὸς ἀλληλα, ὅλαι αἱ ὑποθέσεις ἀντινομοῦσιν, ὅλαι αἱ συνοριακαὶ γραμμαὶ συγκέονται καὶ μετατοπιζονται καὶ συμφύρονται».

Ὁ κ. Εὐαγγελίδης³ φρονεῖ ὅτι οἱ Ἀτιντάνες ἐξετείνοντο εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀργυροκάστρου καὶ τοῦ Δρίνου καὶ ὑπέκειντο ὑπὸ τοὺς ἰσχυροὺς αὐτῶν νοτίους γείτονας τοὺς Μολοσοὺς. Ἀνατολικῶς τούτων κατέκουν οἱ ἐκ τοῦ Ἀφου ἢ Αῦου ὀνομαζόμενοι Παραναῖοι, οἱ δὲ Ὀρέσται κατεῖχον τὰ ὄρεινά μέρη τῆς Κολωνίας.

Ἄλλοι ἄλλα φρονοῦσιν καὶ ἐνὶ λόγῳ τὰ πάντα ἀντιμάχονται πρὸς ἀλληλα⁴.

Ὁ τόσον ὁμῶς εὐφαντάστως ἀναπολῶν τὸ παρελθὸν τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης λόγιος Γάλλος καὶ ἰατρὸς περιπίπτει εἰς σοβαρὰ ὀλισθήματα

¹) Πρὸς Γ. Δ. Χατζῆ (Πελερέν), Τὸ Μυστικὸν τοῦ Κάστρου. Ἐφημ. Ἑπειρος, ἀριθμὸς φύλλου 2040.

²) Αὐτόθι. Ἐφημ. Ἑπειρος, ἀριθμὸς φύλλου 2039.

³) Πρὸς Δ. Εὐαγγελίδου, Ἡ Βόρειος Ἑπειρος σελ. 25.

⁴) Πρὸς Ἐπιστημονικὴν ἀπόπειραν τοποθετήσεως τῶν Ἑπειρωτικῶν φύλων Klotzsch: *Epīrotische Geschichte bis zum Jahre 280 v. Chr.* Berlin 1911.

προκειμένου περὶ τῆς ἐκτιμήσεως ἐκείνου ὅπερ προσπίπτει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

Ὁ περίφημος δηλονότι συγγραφεὺς τοῦ ἑξατόμου Voyage dans la Grèce... ἀναφέρει ¹, ὅτι κατὰ τὴν περιοδείαν του εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κονίτσης οὐδαμοῦ καὶ εἰς οὐδὲν χωρίον ταύτης ἤκουσε λαλουμένην τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ἀναγράφομεν ἐπὶ λέξει τὰ περίφημα αὐτὰ χωρία ἔχοντα ὡς ἑξῆς :

«Depuis notre départ de Conitza je n'avais plus entendu parler le Grec dans aucun village et je devais communiquer au moyen d'un interprète qui, au lieu de répondre à mes intentions, ne me causait que des embarras. Cependant l'idée de conquérir quelques connaissances géographiques m'animait à la vue d'une contrée jusqu' alors interdite aux voyageurs» ². Καὶ ὀλίγον κατωτέρω ³ προσθέτει τὰ ἀκόλουθα :

«La population peu industrielle du canton de Conitza se compose de Grecs et d'Albanais répartis dans trent-six villages, dont le nombre des habitants calculé avec celui du dit-lieu forme un total de vingt-mille individus parmi lesquels un quart du plus!! sont mahométans».

Ὁμολογουμένως ἐνταῦθα ὑπάρχει περίπτωσις καθ' ἣν δέον νὰ ἀναζητήσωμεν πῶς ἐπέπεσεν εἰς τὴν πλάνην ταύτην ὁ ἐν πολλοῖς φιλέλλην Γάλλος, ὥστε νὰ ἀναγράψῃ εἰδήσεις οὐδὲ πόρρωθεν ἐχούσας σχέσεις μὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν πραγματικότητα.

Πρέπει ἐν πρώτοις νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι πρόθεσιν πρὸς παραποίησιν τῆς ἀληθείας οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Rouqueville· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα, ἔξ ὅσων ὁ ἴδιος λέγει, ἠσθάνετο στενοχωρίαν διὰ τὰς ἀντιφατικὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας συνέλεγε κατὰ τὴν διαδρομὴν τοῦ ταξιδίου του, καὶ μάλιστα διὰ τὴν συστηματικὴν προσπάθειαν καὶ πρόθεσιν τῶν συνοδῶν του ὅπως τὸν ἀπατήσουν.

Ἀλλὰ πῶς ἔπεσε θῦμα καὶ διατί οἱ συνοδοὶ του δὲν συμπεριεφέρθησαν εὐγενῶς καὶ δὲν τὸν ἐβοήθησαν εἰς τὴν ἐξυληρέτησιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ταξιδίου του ;

Ἐκ τῆς πλάνης εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέπεσε μᾶς ἐξάγει ὁ ἴδιος δι' ὅσων λέγει τόσον ἐν τῇ περὶ Κονίτσης περιγραφῇ ὅσον καὶ ἐν τῇ περὶ τῆς ἐπαρχίας Κολωνίας τοιαύτῃ.

Ἡ ἱστορία τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης ἐγράφη ἐπὶ τῇ βάσει πληροφο-

¹) Πρὸβλ. Rouqueville, Voyage en Grèce. Τόμ. I, σελ. 180 καὶ ἐφεξῆς.

²) Rouqueville, Voyage en Grèce Τόμ. I, σελ. 180.

³) Αὐτόθι, Τόμ. I, σελ. 182.

ριῶν, αἵτινες συνελέγησαν εἰς τὸ διάστημα μιᾶς ἡμέρας¹ διότι τόσον ἐχρειάσθη ἵνα φθάσῃ ἀναχωρήσας ἐκ Κονίτσης εἰς τὸ χωρίον Χιονιάδες² ὅπου καὶ κατέλυσε τὸ ἑσπέρας.

Ἡ συνοδεία του ἀπετελεῖτο ἐξ Ἑλλαντῶν Μωαμεθανῶν καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ταύτης ἦτο εἷς Ἄγγλος ἐκ Τεπελενίου³.

Καθ' ὁδόν, καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ Κονίτσης μέχρι Χιονιάδων, δὲν συνήντησαν παρὰ 10 ἄνθρωποι, οἱ δὲ χωρικοὶ ἀπέφευγον νὰ πλησιάσουν τὴν συνοδείαν των⁴.

Ὅτε δὲ ὁ Rouqueville διηυθύνετο πρὸς τὸ χωρίον Κεράσοβον, ἵνα ἐπαναπαυθῆ ἐκ τοῦ καύσωνος τῆς μεσημβρίας, ἀπηύθυνε μετὰ τὴν ἀφίξιν του διαφόρους ἐρωτήσεις εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου, ζητῶν σχετικὰς πάντοτε πληροφορίας περὶ διαφόρων τῆς ἐπαρχίας τοποθεσιῶν, χωρίων κτλ., οἱ συνοδοὶ του ὅμως ἐστενοχωροῦντο ἐκ τῆς περιεργείας του καὶ ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύωνται τὰς προθέσεις, ἠσθάνοντο δὲ πραγματικὴν δυσφορίαν ἀκούοντες τὸν Rouqueville νὰ ζητῆ πληροφορίας περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν διαφόρων χωρίων καὶ νὰ χαράσῃ γραμμὰς ἐπὶ τοῦ σημειωματαρίου του.

Τὸ ἑσπέρας περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, καθ' ἣν ὁ ἴδιος ὁ Rouqueville διηγεῖται, ἐφθασαν εἰς τὸ χωρίον Χιονιάδες καὶ κατέλυσαν εἰς τὴν οἰκίαν ἑνὸς πλουσίου Ἑλλήνου ἐμπόρου, ὅπου εὔρον καὶ ἕνα κουτσόβλαχον ἐκτελοῦντα ταξείδια διὰ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βουκουρεστίου.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ κουτσόβλαχος οὗτος ἔμπορος ἦτο προσανατολισμένος κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Rouqueville ὡς πρὸς τὰς διαφόρους τοποθεσίας ἐχρησιμοποίησε καὶ τὰς πληροφορίας καὶ ὑπαγορεύσεις τούτου⁵ ἵνα ἐπιφέρῃ διορθώσεις διαφόρους εἰς τὰς ἐν γένει τοποθεσίας τῶν χωρίων τὰ ὅποια οἱ συνοδοὶ του εἶχον ἀλλοιώσῃ διὰ τῆς προφορᾶς των καὶ ἴσως ὅπως συχνάκις παρετήρησε καὶ μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν ἀπατήσουν.

Εἰς τὰς προσπάθειάς τῶν συνοδῶν του Τουρκαλλβανῶν, οὔτινες φαί-

¹) Πρὸβλ. Rouqueville, Voyage en Grèce Τόμ. I σελ. 179, (dans une journée de marche).

²) Χωρίον τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἀπέχον 8 ὥρας τῆς Κονίτσης καὶ εὐρισκόμενον πρὸς τὰ ΒΑ ταύτης πλησίον τῆς ἐπαρχίας Κολωνίας.

³) Rouqueville, Voyage en Grèce. Τόμ. I σελ. 179.

⁴) Αὐτόθι Τόμ. I σελ. 179. «Je rencontrai à peine dix personnes sur les différents chemins que je parcourus». «..... Les paysants fuyaient à l'approche de notre caravane errante» !!.

⁵) Πρὸβλ. Rouqueville, Voyage en Grèce Τόμ. I, σελ. 187. «Comme il était fait aux localités je rectifiai sous sa dictée la nomenclature des villages, que les guides avaient altéré par leur prononciation et peut être, comme je l'ai remarqué souvent, dans l'intention de me tromper».

νεται εἶχον ῥητὰς ὁδηγίας ἀπὸ τὴν αὐτὴν τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ, ὥστε νὰ τοῦ παραστήσουν τὴν ἐπαρχίαν Κονίτσης ὡς τμῆμα ἔνθα ἐλαλεῖτο ἡ Ἀλβανική, προσετέθησαν καὶ αἱ πληροφορίες τοῦ Κουτσοβλάχου τὸν ὁποῖον συνήντησεν εἰς τὸ χωρίον Χιονιάδες καὶ ὅστις μεταξὺ ἄλλων προσεπάθησε νὰ παραστήσῃ καὶ χωρία τινὰ τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης ὡς ¹ ἀποικίας Ρωμουνικᾶς (ὅπως π. χ. ἀναφέρει ἐν ὑποσημειώσει περὶ τοῦ χωρίου Λουψίκου, ὅπου οὐδεὶς ποτε ὑπῆρξε Κουτσόβλαχος), ὅτι ἦτο une colonie Valaque.

Ἀναμφιβόλως τὴν πληροφορίαν ταύτην περὶ τοῦ ἑλληνικωτάτου τούτου χωρίου μετέδωκεν ὁ κουτσόβλαχος ἔμπορος τὸν ὁποῖον συνήντησεν εἰς τὸ εἰρημένον χωρίον.

Καὶ τοιαυτοτρόπως τὰς παραποιημένας καὶ ἐκ προθέσεως ψευδεῖς πληροφορίας τῶν Τουρκαλβανῶν συνοδῶν συνεπλήρωσεν ὁ Κουτσόβλαχος ἔμπορος ὁ παρευρεθεὶς εἰς Χιονιάδες, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν πληροφοριῶν τῶν δύο τούτων προκατειλημμένων καὶ ἀναξιοπίστων μαρτύρων ἐγράφη ἡ περὶ Κονίτσης ἱστορία ὑπὸ τοῦ Rouqueville.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω νομίζομεν ὅτι ἡ πλάνη τοῦ Rouqueville εἶναι καταφανὴς διὰ πάντα ἀμερόληπτον ἐρευνητὴν.

Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα:

Εἶχεν ὁ Ἀλῆ-πασσᾶς πρόθεσιν νὰ παρεμβάλλῃ δυσχερείας εἰς τὸ ταξείδιον τοῦ Rouqueville καὶ διατί;

Καὶ τὴν ἀπορίαν ταύτην λύει πάλιν ὁ ἴδιος ἐξ ὧν λέγει κατωτέρω εἰς τὴν περὶ τῆς Ἐπαρχίας Κολωνίας περιγραφὴν του ², εἰς τὴν ὁποίαν ἡ αὐτὴ ἐπιπολαιότης καὶ ἀνακρίβεια παρατηροῦνται ὅσον ἀφορᾷ τὴν περισυλλογὴν τῶν διαφόρων πληροφοριῶν καὶ τῶν παντοειδῶν γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν εἰδήσεων.

Ἀναφέρει δηλονότι ὁ ἴδιος, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του εἰς τὴν Ἡπειρον εἶχε συλλάβῃ τὸ σχέδιον καὶ διεπνέετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ μεταβῇ μέχρις Ἀχρίδος, διασχίζων οὕτω ὁλόκληρον τὴν ὄροσειρὰν τῆς Πίνδου, ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς βορρᾶν, ἐν τῇ πραγματοποιήσει δὲ τοῦ πόθου του τούτου εἶχε δοκιμάσει ἀρκετὰς δυσκολίας ἐκ μέρους τοῦ Ἀλῆ-πασσᾶ ³ ὅστις ὑπὸ διάφορα προσχήματα εἶχε μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον ματαιώσῃ τὰ σχέδιά του.

Κατόπιν τῆς σαφεστάτης καὶ ἀποκαλυπτικῆς ταύτης μαρτυρίας αὐτοῦ

¹) Αὐτόθι Τόμ. I, σελ. 189.

²) Πρβλ. Rouqueville, Voyage en Grèce. Τόμ. I σελ. 193—195.

³) Πρβλ. Rouqueville: Voyage en Grèce. «..... et j'avais constamment éprouvé des difficultés de la part d'Ali-pacha qui sous des prétextes spéciaux avait jusqu'alors traversé mes projets» Τόμ. I, σελ. 186.

τούτου τοῦ Rouqueville δὲν εἶναι ἄπορον οὐδὲ ἀνεξήγητον τὸ ὅτι ἡ Ἄλῃ-πασσᾶς, ὅτε ἤρχισεν οὗτος πραγματοποιῶν ἐν τέλει τὸ σχέδιον τοῦ ταξιδίου του ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης, μετεβίβασε καταλλήλως ὀδηγίας νὰ παρεμβληθοῦν δυσκολίαι καὶ νὰ διαστραφῇ ἢ ἀλήθεια· αἱ δυσκολίαι δὲ αὗται παρενεβλήθησαν κατὰ ἀνιούσαν κλίμακα ἐφόσον ἐξηκολούθει τὸ ταξιδιὸν του καὶ εἶχε προχωρήσει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κολωνίας, ὥστε ἠναγκάσθη ἐν τέλει νὰ διακόψῃ τοῦτο ὅπως ὁ ἴδιος ἀναφέρει¹ λεπτομερῶς ἐκθέτων τὰ τῶν μεγάλων δυσχερειῶν αἴτινες προεβλήθησαν ἐκ μέρους τῶν συνοδῶν του μὴ ἀναλαμβάνοντων τὴν εὐθύνην καὶ περὶ τῆς ζωῆς του αὐτῆς ἀκόμη.

Ὑποθέτομεν, κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων, ὅτι εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν διευκρινίσθη πειστικῶς τὸ γεγονὸς τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἧς ἔλαβε χώραν ἡ παραποίησης τῆς ἀληθείας ἐν τῇ περιγραφῇ περὶ τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης.

Καὶ ἐν τούτοις αἱ πληροφορίες αὗται αἱ ἐσφαλμέναι ἐξηκολούθησαν μέχρις ἐσχάτων νὰ πιστεύονται² καὶ νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψει ὑπὸ ὄλων τῶν ξένων, οἵτινες περὶ τῶν μερῶν ἐκείνων μόνον τὰς πληροφορίες τοῦ Rouqueville εἶχον ὑπ' ὄψει.

Ἴδου δὲ διὰ ποῖον λόγον παρίσταται ἐπὶ πλέον ἀνάγκη ἀποκαθάσεως ὄλων τῶν πηγῶν καὶ βοηθημάτων αἴτινες ἀναφέρονται εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἡπειρωτικῶν πραγμάτων.

Καθ' ἡμᾶς, διάφοροι μονογραφίαι, ἔστω καὶ σύντομοι, διαφόρων λογίων, ἀποκαθιστῶσαι ὁμῶς τὴν ἀλήθειαν, ὡς καὶ δαψιλῆς ἀφ' ἑτέρου δημοσίευσις αὐτουσίως παντὸς εἴδους ἱστορικῶν ἐγγράφων ἀναφερομένων εἰς τε τὸν ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον Ἡπειρωτικὸν βίον, θέλουν προσφέρει τὸ πολύτιμον καὶ πραγματικὸν ὑλικὸν εἰς τὸν ἱστορικὸν τοῦ μέλλοντος³.

Ἐὰν δὲ ἐκ παραλλήλου ἐπιτευχθῶσιν εὐρεῖται ἀνασκαφαὶ καὶ περισυλλεγοῦν ἐκ τῶν Μοναστηρίων καὶ τῶν ἰδιωτῶν ἰδίᾳ, ταξινομηθοῦν δὲ καὶ ἔλθουν εἰς φῶς ὅλα τὰ σχετικὰ ἐγγράφα τὰ ἐρριμμένα εἰς ἄχρηστα κιβώτια καὶ εἰς ἀνηλίους κρύπτας, ἀναμφιβόλως ὑπὸ ἄλλο ὄμμα θὰ ἀντικρύ-

¹) Πρὸς Rouqueville, Voyage en Grèce. Τόμ. I, σελ. 190.

²) Ὑποθέτομεν ὅτι καὶ κατὰ τὴν χάραξιν τῶν συνόρων τῆς Ἀλβανίας ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν Bilinsky ἐπαιξάν σπουδαῖον ρόλον αἱ ἐσφαλμέναι πληροφορίες τοῦ Rouqueville. Ὡς ἐκ τούτου καὶ τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης εἶχον διατρέξει πραγματικὸν κίνδυνον νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὴν Ἀλβανικὴν ζώνην.

³) Πρὸς Παρόμοιον τρόπον ἐρεῦνης εἰς τὸ τελευταίως ἐκδοθὲν ἀρχεῖον τῆς κοινότητος Ὑδρας ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Ἀντωνίου Λιγνοῦ εἰς 5 τόμους καὶ ἀναφερόμενον εἰς τὴν χρονικὴν περίοδον ἀπὸ τοῦ 1778—1832.

σωμεν τὰς διαφόρους ἐποχὰς καὶ περιόδους τῆς Ἑπειρωτικῆς μας ἱστορίας. Ἡ ἴδρυσις τοῦ Ἑπειρωτικοῦ Μουσείου μὲ τμῆμα Ἀρχείου τῶν Ἑπειρωτικῶν Κοινοτήτων, ἐν ᾧ θὰ συνεκεντροῦντο ὅλα τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα καὶ χειρόγραφα, ἐπιβάλλεται νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ ταχύτερον.

Ἡμεῖς ὡς Ἐπιμελητὴς ἄλλοτε τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς πόλεως καὶ Νήσου Ἰωαννίνων ἐρρίψαμεν τὴν ἰδέαν καὶ ἐνηργήσαμεν περὶ τῆς ἀμέσου πραγματοποιήσεως.

Αἱ ἐνέργειαι ὅμως δυστυχῶς ἐκεῖναι προσέκρουσαν εἰς παντοειδεῖς ὑπεκφυγὰς ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων.

Σύγχρονος Ἑπειρωτογράφος, ὁ φίλτατος καὶ μελετηρὸς κ. Χατζῆς (Πελλερὲν) παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς :

«Μία ἀπὸ τὰς λεπτοτέρας ψυχικὰς καὶ διανοητικὰς εὐγενείας ἐνὸς λαοῦ εἶναι ὁ πόθος του, τὸ ἐνδιαφέρον του, ἡ στοργή του πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἱστορίαν.

Ὅπως εἶναι παμφιλτάτη καὶ θελκτικὴ κάθε κώχη, κάθε γωνιά τοῦ πατρικοῦ σπητιοῦ καὶ ὅπως πλημμυρίζει τὸν νοῦν φιλόστοργον ξύπνημα εἰς τὸ ἀντίκρουσμα κάθε κειμηλίου, κάθε ἔγγραφου, κάθε προγονικῆς περιγραμνῆς ἢ ἐπιστολῆς, ἔτσι μεγάλη, ἱερά, φιλτάτη, αἰωνίως ἀχόρταγος νὰ ἴδῃ καὶ ἐρευνήσῃ πλειότερα, αἰωνίως στοργικὴ νὰ ἐννοήσῃ καὶ αἰσθανθῇ πλειότερα ἀπὸ τὴν περασμένην ζωὴν τῶν πατέρων καὶ προγόνων του πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἐρευνα εἰς τὴν συνείδησιν ἐνὸς λαοῦ διὰ τὴν ἱστορίαν¹⁾. Συμφωνοῦμεν πλήρως πρὸς τὰ ἀνωτέρω.

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ ἤδη τῆς ἀτελοῦς περὶ τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης ἡμετέρας διατριβῆς προβαίνομεν κατωτέρω συμφώνως πρὸς τὰς ἐκτεθείσας ἀρχὰς καὶ τὸν διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν «Ἑπειρωτ. Χρονικῶν» ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν εἰς τὴν δημοσίευσιν ἔγγραφων ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων, ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1819—1850 χρονικὴν περίοδον καὶ ἀναφέρονται εἰς τὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν βίον καὶ εἰς τὴν δρασίαν διαφόρων ἀνδρῶν τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης.

Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ δημοσίευσις τῶν ἔγγραφων τούτων, ἅτινα ἀνεύρομεν εἰς τὸ ἀτομικὸν οἰκογενειακὸν ἀρχεῖον, θέλουσιν ἀποκαλύψει ἀρκετὰ τοπικὰ ἐνδιαφέροντα σημεῖα τῆς ἱστορίας τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης καὶ θέλουσιν χρησιμεύσῃ ὡς ἀπαρχὴ ἀκριβεστέρων καὶ μᾶλλον ἐμπεριστατωμένων μελετῶν διὰ τὸ ἐλληνικώτατον τμῆμα τῆς Ἑπείρου²⁾ ὅπερ ἠγνοήθη

¹⁾ Πρὸβλ. Γ. Χατζῆ (Πελλερὲν) «Ἑπειρος» 27 Σεπτεμβρίου 1928 ἀριθ. φύλ. 3045/1225.

²⁾ Ἐσχάτως ἐξέδωκεν ἀκριβῆ καὶ μετ' ἀρκετῆς φιλοκαλίας χάρτην τοπογραφικὴν τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης ὁ μελετηρὸς καὶ φίλος δημοδιδάσκαλος καὶ Δ/τῆς τοῦ ἐν Βουρμπιάνῃ Σχολείου κ. Χαράλ. Ρεμπέλης.

τελείως ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν καὶ παρεστάθη ὑπὸ τοῦ Rouqueville ὡς κατοικούμενον ὑπὸ Ἀλβανῶν.

Φρονοῦντες δὲ μετὰ τοῦ ρέκτου Σεβασμ. Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Σπυρίδωνος¹ ὅτι ἡ παραχώρησις πρὸς δημοσίευσιν ἱστορικῶν ἐγγράφων διαφωτιζόντων οἰανδήποτε πτυχήν τῆς Ἡπειρωτικῆς ἱστορίας εἶναι ἡ μᾶλλον πατριωτικὴ πρᾶξις καὶ ὁ μεγαλύτερος τίτλος τιμῆς διὰ πάντα ἀληθινὸν Ἡπειρώτην, προβαίνομεν εἰς τὴν παρὰ πόδας δημοσίευσίν των, τηρήσαντες τὴν ὀρθογραφίαν ἀπαράλλακτον.

Ἐν Ἰωαννίνοις, Μάρτιος 1929.

Β'.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΥΛΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΠΙ Τῆ ΒΑΣΕΙ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΩΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΥΡΚΑ ΣΟΥΡΛΑ

Οἱ ὑποφαινόμενοι δηλοποιοῦμεν ὅτι σήμερον ὅλοι ὁμοῦ ἀπεφασίσασμεν καὶ ἐρρίψαμεν εἰς λήθην ὅλας τὰς φιλονικείας ὅπου ἀναμεταξύ μας εἶχαμε καὶ ἐγίναμεν ἓν σῶμα καὶ μία ψυχὴ καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἔχομεν νὰ προσπαθήσωμεν πίπτοντες κατακέφαλα ὅπου νὰ ξελαγαρίσωμεν καὶ νὰ ξεπαστρέψωμεν ὅλα τὰ παλαιὰ καὶ καινούρια τοῦ βίλαετίου μας² ἰσάπια³, χωρὶς νὰ ἀφήσωμεν πλέον κανένα ἐμπέρδευμα ἀφίνοντες ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅλας τὰς λογοτριβὰς καὶ ψυχρότητας ὅπου ἕως σήμερον ἀναμεταξύ μας εἶχαμε, καὶ ὡς θεάρεστον καὶ συμφέρον ὅλης τῆς κοινότητος καὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας θέλομεν πορευθῆν εἰς τὸ ἐξῆς μὲ μίαν γνώμην ὅλοι ὁμοῦ⁴, ἔχοντες μέσα εἰς τὴν ἱερὰν συμφωνίαν καὶ ὅποιον προεστὸν ἤθελεν ἔχει

¹) Πρὸβλ. «Ἡπειρωτικὰ Χρονικά». Τόμ. Α' τεῦχος Α' σελ. 4 Προλόγου.

²) Ἐννοεῖται ἡ ἐπαρχία Κονίτσης ἣτις εἰς οὐδὲν ἐγγράφον ἀναφέρεται ὡς καζᾶς ἀλλὰ ὡς βίλαετιον. (Πρὸβλ. φράσιν «Κόνιτσα Κασαμπᾶς Γιάννενα χωργιό»).

³) Λογαριασμοί.

⁴) Οἱ προεστοὶ πέντε χωρίων τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης ἀντιπροσώπευον τὴν γνώμην ὅλης τῆς ἐπαρχίας καὶ ἦσαν ἐξουσιοδοτημένοι νὰ ἀποφασίζουσιν καὶ λύουσιν ὅλας τὰς διαφοράς. Ἐλέγοντο δὲ ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἄλλων ἐγγράφων «Προεστῶτες τῶν πέντε κύκλων».